

2006/0209

Twenne rylbara

Svenske Stortjuftwars

Refnad och Död,

Femte

Carl Lindegrens

Sång

Till den Italienske Betjenten
som gick till ddben.

SIDERHOLM,

Elméns och Granbergs Tryckeri, 1830.

Twenne Stortjufwars Historie.

Genom en hår i Stockholm år 1700 hål-
 len ransakning öfwer 2 stora inbrottsstöl-
 der hos Manufakturisten Daniel de Lo-
 mess och Faktören Johan Zimmer, upp-
 täcktes ett Tjufband, som hade twenne wi-
 da namnkunniga Tjufwar: Anders An-
 derson Roos och Nils Olofsson Stockman
 till hufvudmän, med deras anhang så
 mycket farligare, som de begge från ung-
 domen djerft, samt utan minsta sky och
 farhåga, bedrifwit de största stölder.

Tjugu år tillförene hade Roos, då han
 war Gardeskarl, i sällskap med twenne
 andra sina stallbröder: Swen Starck och
 Johan Soos, brutit sig in i ett stånd wid
 Skeppsbron och der bortstulit för Fran-
 sofen Nicolas Cotte saker för 400 R:drs
 wärde, medelst hwilken stöld Cotte i fat-
 tigheid och uselhet med hustru och barn
 författes. Derpå rymde Roos både utur
 tjenst och rike, samt förfogade sig till Lif-
 land och Curland, hwarest han förtytrade
 tjufgodset.

Någon tid derefter inställde han sig i
 södra delen af Riket, samt kom åter i
 Krigstjenst, och på Halmstads Slott, då
 han stått skildtwakt, bortstal twenne Silf-
 werbågar; men denna gången war Roos
 ej så lycklig, som den förra, utan måste
 han nu löpa sina gatulopp, samt fördes

till Marstrand, dit han på lifstidsarbete war dömd.

En så mödosam och beswärlig lefnad fördubblade endast känslan af en för Roos behagelig frihet; och som honom icke lärde hafwa fattats hwarken list eller drifstighet, så fann han snart nog utväg att flygta från fästningen.

Roos behöfde ej mera till sin bergning, än sin frihet; ty hans wana war, att resa från det ena landet till det andra, på Kap, som han det sjelf kallade, och skall han, efter egen bekännelse, som byråsakshuggare, hafwa varit en fullkomlig mästare.

Sedan han nu igen ströfwat omkring någon tid utrikes, och jemt framfarit i sitt påbegynta lefnadsfätt, fick han åter lust att besöka fäderneslandet, i hwad affigt behöfwes ej omnämnas. Han war twifwels utan en på många orter mycket utmärkt person, och han trodde sig nu efter så lång tids förlopp wara glömd och oländ hemma.

Med så god förhoppning anlände Roos på nytt till Stockholm, då han gaf sig ut för en Köpman från Carlskrona, klädde sig wäl och höll sig en tjänare. För honom, som hade så mycken erfarenhet och så öfwerflödig skicklighet i handtverket, war ej swårt att göra nödiga bekantskaper, och finna tjenliga ämnen, af medfödda wärdiga böjelser; och hwilken af dem kunde wara så förtjent som Roos, att wara Wandets hufwudman.

Da han hunnit sätta sina underhafs wande i en fördelagtig rörelse, började hans saker winna en för honom all önskelig framgång; — Bodar och fickor besöktes och plundrades nästan med lika lätthet; lås och jernbommar kunde ej tillfyllest försäkra någons egendom för de stölder, som då på alla håll och kanter här i Staden fördrifwades.

Thuruwål ingen af detta band lärer warit serdeles älskare af Lag och Rättwisa, finner man likwål att de fins emellan bi behållit en slags ordning och billighet, som bestått deruti, att allt hwad som stals, mer eller mindre, skiftades i lika delar, hwaraf Roos ej tog mera än en lott för sin dräng; om han nu wid godsens fördelning ej sträckte sina påståenden till sina medbröders förfång, så torde likwål hända, att han ej så alldeles satt egen nytta å sido, då han tillhandlade sig andras andelar, med hwilka han, i egenkap af Köpman, drog omkring till Salberget och annorstädes och höll marknad: det synes åtminstone sannolikt, att det äfwentyr han bymedelst sig underkastade, samt att han köpte waran för långt bättre pris, än den i sbrsta hand kunnat erhållas, bordt tillflynda honom en större winst och förmån än hans medbröder, hwilka ej hade så widsträckt spekulationer.

Allt beskriwa alla denne Måstertjufs bedrifter, skulle blifwa för widlyftigt: det är nog till att finna, huru hela hans lefnad warit ett sammanhang af bossstycken, huru många han skadat och dragt på obestånd samt huru han i lättja och öfwerdåd författ andras med swett och mdda för

wårswade egendom, hwilken han kunnat få tillståle att till sig råfwa.

Utståndne straff, häkten och fästningsarbeten hade icke warit nog mågtige medel, att förmd Ross till att ändra sin lastbara wandel; des inrotade wanart war från lifwet ofsiljaktig, och utgången af allsammans swarade till fulla mot geringarnes bestaffenhet; hwarom vidare skall förmålas, sedan Niss Olofson Stockmans ej mindre oroliga och dr Samhället skadeliga lefnad, samt deraf med råtta härstylande öden, blifwit bekräfnene; dels dersdre att dessa begge Personers historia mot slutet loper tillsammans, och dels dersdre, som ordspråket lyder: att alla Råfwar träffas omfider hos Bundmakaren.

Stockman hade utan twiswel icke försummat de yngre åren, till att ernå en fullkomlig färdighet i konsten att stjåla och råfwa; många år förut hade han, till en skålig belöning för sin första lårospån, arbetat ett helt år på Tuktuset, och 1682 war han redan wårdig ansedd, att undergå öddstraffet, hwilket likwål till Gatulopp förwandlades; det dröjde dock icke långre än till året derpå, eller 1683, då åter öddsdomen öfwer honom affunnades; men denna gången förskontes han öfwen, samt ålades i det stället att arbeta på Tuktuset. Derifrån gjorde han sig genom rymande ledig, samt föröfswade återigen efter wanligheten öföder och brott, så att han å nyo 1684 dömdes till ödden: han benådades då öfwen i så måtto, att han all sin lifstid skulle å Tuktus arbeta uti halsjern med en flocka uti.

Så många swåra och råta bestraffningar, om de nu icke medfört någon förbättring på Stock

mans i högsta måtto onda böjelser och förberwade begär, synas de likwål skola hafwa varit tillräcklige att spåka och tånja des obändiga och hårdnackade sinnelag; men saken förhöll sig helt annorlunda; ty 1687 måste han, för sin stora oreglerlighet, som orden i domen lyda, flyttas från Suktuset och föras till Marstrand. Här skaffade han sig, efter några års förlopp, åter lågenhet att komma Ids, då han begaf sig till Tyskland, Nederländerne och andra orter, der han, efter egen berättelse, skall varit i Krigstjenst, och förmodligen ej mindre då, än förut, i sin lefnadsart framhårdat. Sedan han på detta sätt tillbragt några år, insann han sig åter i Riket, och 1696 dömdes han också för tjufnad, att mista lifwet: denna gång kom skwen pardon emellan, och han affstraffades med Nio Gatulopp, samt skulle all sin bfriga lifstid uti halsbjern hållas till arbete på Marstrands fästning.

Det war likwål icke Marstrand, der en så förhårdad skulle skulle sluta sina oroliga dagar; hans hög lekte på frihet; icke af en naturlig drift, att verkligan förbättra sina wilkor; ty han war i sanning mera ohjällig då han war Ids, hålft han merendels årligen ertappades och på det swåraste straffades, utan af nöje och wana, att på en obetydelig, kort tid, medelst rof och plundring få tillfredsställa sina wilba begär. Det lyckades honom skwen, att ännu en gång komma på fri fot, då han på nytt ställde sin kosa till Stockholm, såsom det tjenligaste stället inom Riket för hans verk-samhet, utan att på något sätt låta affsträffa sig utaf de beswårliga och swåra skwentyr han här förut fått erfara. Det war nu som han kom i

fårde med Roos, och det förstås af sig sjelft, att de för hvarannan wore omistlige. — Stockman uppehöll sig i Idnndom; Roos heremot, såsom o-
 kånd och wållådd, lät se sig i dagen, och war icke ens mistånt: Roos såg sig före om lågens
 heterna der något kunde wankas och gjorde an-
 läggningarne, dem Stockman på det djerswaste
 om nätterne utförde. Stockman med det öfriga
 anhanget, stal och samlade rosuet; Roos tog deraf
 sin del, och war för resten deras afsnåmare: med
 ett ord, hela denna inrättningen syntes wara satt
 på en sammeligen säker och redig fot: hwar fick
 sin del efter förtjenst och skicklighet; ingen osäm-
 ja, split och misshöje förspordes i sällskapet, utan
 allt gick redelliga till.

Det war likwät hög tid, att man en gång,
 efter så många slags fördrwade stölder, skulle få
 fast på Tjusbandet; det skedde ock omsider under
 den ransakning, som straxt i början omsörmåles;
 men till ett bewis på dessa Tjuswars öfvermåttan
 stora tilltagsenhet och djershet, kan ansbras, att
 ehuru tre personer af bandet förut wore gripne
 och häftade, så att de af deras ofärd hördt taga
 sig skräck och warning, fortforo de icke desto mindre
 i sin ondskä och wanart, tills de omsider sjelfwa
 fastnade i nätet. Det war också tid att samhället
 skulle befrias från lemman af så obotellig wanart;
 hwarföre ock Kongl. Hof-Rätten den 2 April 1701
 dömdo så Roos som Stockman att hängas; och
 gick samma dom, utan för Skants Tull, den 8
 Maj samma år, i verkställighet.

Sång

till den Italienske Detjenten
som gick till döden,
af

Carl Vindegren.

Jag ej följa får den stara
Som till döden leder dig,
Men fick jag i ditt ställe vara
Skulle bytet glädja mig.

Du döe blott den enda gången,
Och döe af ett enda hugg,
Men jag döe långsamt, stängd och fången.
Inom jernstäng, bomm och — glugg.

Har jag flera gånger brutit
Sedan hatet satt mig hit,
Har du flera gånger sållhet njutit,
Som så fort fick komma dit.

Du din räkning afgjort reban
Genom ångren, med din Gud,
Men min kanhända blifwer sedan
Mera swår emot hans bud.

Tvål och tålighet låt ditt hjerta,
Anonde ett bättre lif,
Le åt huggets korta smärta,
Tag det som ett tidsfördrif,

Snabb och lätt är dödsminuten!
Och snart är blodets låsa tömd,
Och snart den sista sucken giuten,
Och en straffad gerning glömd.
